

Notitie

Aan Commissie Algemene Zaken
Van Griffier
Onderwerp Verlaten vergaderingen - (schijn van) belangenverstrengeling
Datum 05-03-2012
Afschrift aan

Naar aanleiding van besluitvorming in de raad is een vraag gesteld of een raadslid de zaal moet verlaten bij besluitvorming over een onderwerp waarbij dit raadslid belanghebbende is.

De wijze van handelen in de gemeenteraad van Goirle is hierin niet uniform. Het streven is steeds wel maximale transparantie en het vermijden van de schijn van belangenverstrengeling. Formeel hoeft men de zaal niet te verlaten. Volgens de Gemeentewet mag een raadslid bij 'een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken' of bij 'de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort' niet deelnemen aan stemming. De wet gaat er volgens een notitie van de Minister (19 mei 2005) en de VNG vanuit dat raadsleden zelf de afweging maken of het nodig is zich van stemming te onthouden. De raad kan wel waarschuwen dat het besluit wel eens aanvechtbaar zou kunnen zijn, wanneer het betreffende raadslid meestemt. Ook in onze gedragscode is deze handelswijze opgenomen. De gedragscode is echter niet bindend.

In de Goirlese gedragscode staat een aantal bepalingen die de uitleg van de Gemeentewet verduidelijken. Het gaat dan o.a. om:

- 2.4 Indien de onafhankelijke oordeelsvorming van een politieke ambtsdrager over een onderwerp in het geding kan zijn, geeft hij bij de besluitvorming daarover aan in hoeverre het onderwerp hem persoonlijk aangaat.*
- 2.5 Een politieke ambtsdrager die familie- of vriendschapsbetrekkingen of anderszins persoonlijke betrekkingen heeft met een aanbieder van diensten of zaken aan de gemeente, de provincie of het waterschap, onthoudt zich van deelname aan de besluitvorming over de betreffende opdracht.*

Het gebruik is ontstaan om bij beraadslaging over een onderwerp waar men persoonlijk is bij betrokken ook de vergadering te verlaten. Zo wordt fysiek duidelijk gemaakt dat ook geen invloed wordt uitgeoefend tijdens de beraadslaging. Voor iedereen is dit dan zichtbaar. Ook in verschillende andere gemeenten wordt deze werkwijze gevolgd. Dit is niet wettelijk voorgeschreven. De actuele ontwikkelingen in de jurisprudentie onderstrepen dat het wel heel belangrijk is om zorgvuldig te handelen, wanneer een raadslid ook privé of uit hoofde van een andere functie in bepaalde dossiers belangen heeft.

Actuele ontwikkelingen

Op dit punt is de afgelopen tijd interessante jurisprudentie verschenen. In 2002 heeft de Raad van State in het Winsum-arrest aangegeven dat een gemeenteraad niet alleen met de Gemeentewet van doen heeft als het gaat over deelname aan stemmingen, maar ook met artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht. Daarbij is aangegeven dat het bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid

verricht en ervoor waakt dat personen de besluitvorming beïnvloeden, die tot het bestuursorgaan behoren of ervoor werken en een persoonlijk belang bij het besluit hebben.

Deze uitspraak kende, ook door het geval waarin de uitspraak is gedaan, veel nuances. Het ging om een duidelijke relatie tussen het belang van het raadslid en het besluit. Het ging ook om een situatie waarbij de stem van het raadslid doorslaggevend was in de besluitvorming. De eerder genoemde notitie van de Minister had betrekking op vragen die na deze uitspraak zijn ontstaan.

22 juni 2011 heeft de Raad van State in de uitspraak Loenen (LJN BQ8863) de eerdere uitspraak in het zogenoemde Winsum-arrest bekrachtigd en verder invulling gegeven.

In de uitspraak Loenen ging het om een raadslid dat meestemde over het bestemmingsplan voor een bedrijventerrein waar hij zelf woont en werkt. De Raad van State is van mening dat duidelijk was dat het raadslid actief betrokken is geweest bij het bewerkstelligen van wijzigingen in het bestemmingsplan. Daarmee is volgens de Raad van State de schijn van belangenverstrengeling gewekt. Ook het feit dat de stem van het raadslid niet bij alle amendementen doorslaggevend was, neemt volgens de Raad van State niet weg, dat wel de schijn is gewekt dat het raadslid invloed had op de besluitvorming. Het besluit van de raad is daarom door de Raad van State op die punten vernietigd.

Deze uitspraak roept veel vragen op. Want waar ligt de grens? Bij welke belangen speelt dit? Het lijkt vanzelfsprekend dat het niet geldt voor belastingtarieven die iedereen betaalt, maar geldt het altijd als je in een bestemmingsplan woont? Geldt het ook als een raadslid zich wel van stemming onthoudt? Volgens de Raad van State kan een raadslid ook de schijn van belangenverstrengeling oproepen, door een actieve rol te hebben in de voorbereiding van het onderwerp. Maar waar ligt dan de grens? Geldt dat voor gemeentelijke bijeenkomsten en overleggen, of ook voor voorbereiding in de fractie?

Kun je als raad een raadslid uitsluiten van beraadslaging, om te voorkomen dat de aanwezige belangen iedere besluitvorming onmogelijk maakt? Toekomstige uitspraken of wetgeving moeten het kader verder duidelijk maken.

Deze ontwikkeling in de jurisprudentie onderstreept wel de importantie om zeer zorgvuldig met belangen en de schijn van belangenverstrengeling om te gaan. De risico's kunnen groot zijn, wanneer dit bijvoorbeeld leidt tot vernietiging van een besluit door de rechter.